

Stratejik Planlama Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Stratejik Planlama Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31179>

Özet

Stratejik Planlama Tutum Ölçeği (SPTO), eğitim kurumları bağlamında bireylerin stratejik planlama sürecine ve çöktüklerine yönelik sahip oldukları tutumları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, Nuri Balolu, Ercan Karadağ ve Halil Karaman tarafından 2008 yılında yapılan kapsamlı bir geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur. Ölçek, beş temel alt boyutta toplam 35 maddeden oluşmaktadır ve katılımcıların tutumlarının 5'li Likert Ölçeği formatında değerlendirilmektedir. Bu ölçek, özellikle okul yöneticileri ve öğretmenler gibi eğitim paydaşlarının stratejik yönetim yaklaşımlarına karşı gösterdikleri algı ve eylemleri tespit etmek için kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Stratejik Planlama, Tutum Ölçeği, Eğitim Yönetimi, Kurum Geliştirme, Faktör Analizi, Güvenirlik, Eğitim Bilimleri.

Yazarlar

Nuri Balolu, Ercan Karadağ, Halil Karaman

Amaç

Stratejik Planlama Tutum Ölçeği'nin temel amacı, eğitim kurumlarında görev yapan personelin, özellikle de okul yöneticileri ve öğretmenlerin, stratejik planlamanın gerekliliği, faydaları ve uygulanabilirliği hakkındaki inançları ve duygusal eylemlerini sistematik bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, planlama sürecine karşı olumlu ya da olumsuz tutumların belirlenmesine olanak tanıyarak, planlama sürecindeki muhtemel direnç kaynaklarının veya destekleyici faktörlerin önceden tespit edilmesine yardımcı olur.

Ölçeğin geliştirilmesi, eğitim sisteminde stratejik yönetim yaklaşımlarının yaygınlaşması bağlamında, uygulayıcıların bu yeniliklere adaptasyon düzeylerini anlamak için bilimsel bir zemin oluşturmayı hedeflemiştir. Bu sayede, tutumları etkileyen faktörler belirlenerek, stratejik planlama eylemlerinin içeriği ve uygulama stratejileri daha etkili hale getirilebilir.

Yapı

Stratejik Planlama Tutum Ölçeği, bireylerin stratejik planlamaya yönelik karmaşık tutumlarının yakalamak üzere tasarlanmış çok boyutlu bir yapıya ölçmektedir. Ölçek, toplam 35 maddeden ve beş ayrı alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, tutumun farklı yönlerini temsil ederken, hem olumlu algılar (fayda ve etkinlik) hem de olumsuz algılar (güvensizlik ve direnç) kapsamaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü temel boyutlar ve madde sayıları şunlardır:

Kurum Geliştirme (12 madde): Stratejik planlamanın organizasyonel gelişime, denetime ve genel iyileşmeye katkısına dair inançları yansıtır.

Güvensizlik (9 madde): Stratejik planlamanın teorik ve pratik faydalarına yönelik şüphecilik, planların gerçekçi olmadığını veya bir hayal ürünü olduğunu yönündeki algıları içerir.

Verimlilik (7 madde): Planlamanın kaynakların etkin ve yerinde kullanımını sağlama yeteneğine dair olumlu tutumları ölçer.

Etkililik (4 madde): Stratejik planlamanın hedeflere ulaşmadaki başarısı ve modern araçların (örneğin teknoloji) kullanımını kolaylaştırması hakkındaki algıları değerlendirir.

Direnç (3 madde): Stratejik planlama sürecinin kişisel veya kurumsal çözümlere hizmet etme eğilimi, yani planın bir güç aktarım aracı olarak görülmesine yönelik olumsuz tepkileri ve direnci ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, hem açılmaya hem de doğrulanmaya faktör analizi çözümlerıyla detaylı olarak incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ölçek maddelerinin faktör yük değerlerinin 0.41 ile 0.87 arasında değiştiği ve bu değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğunu saptanmıştır. Bu yüksek yük değerleri, maddelerin ilgili oldukları faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Beş faktörlü yapının toplam öz değeri (Eigenvalue) 20.33 olarak belirlenmiş olup, bu beş faktörün varyansın %58.11'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Açıklanan varyans yüzdesinin bu düzeyde olması, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı yeterince temsil ettiğini ve yüksek düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Stratejik Planlama Tutum Ölçeği'nin iç tutarlılık ve zamana bağlı kararlılık güvenirlilikleri yüksek bulunmuştur. İç tutarlılık güvenirlilik katsayısı olan Cronbach Alpha değeri, alt ölçekler bazında 0.72 ile 0.94 arasında değişmektedir. Ölçeğin bütünü için hesaplanan genel Cronbach Alpha katsayısı ise 0.82 olarak saptanmıştır, bu da ölçeğin maddelerinin yüksek düzeyde homojenliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin zamana bağlı kararlılığı ölçmek amacıyla uygulanan test-tekrar test güvenirlilik katsayıları da yüksek bulunmuştur. Bu katsayılar, 0.698 ile 0.865 aralığında değişmekte olup, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar ürettiğini ve ölçülen tutum yapısının kararlı olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, Nuri Baloglu ve arkadaşları tarafından hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak geliştirilmiştir. AFA, ölçeğin teorik olarak beklenen beş boyutlu yapısının ortaya çıkarması ve maddelerin bu boyutlara dağılımını belirlemiştir. DFA ise, elde edilen bu beş faktörlü yapının örneklem verileriyle ne derece uyumlu olduğunu istatistiksel olarak test etmiştir.

Yapılan Faktör Analizi sonuçları, Kurum Geliştirme, Güvensizlik, Verimlilik, Etkililik ve Direnç alt boyutlarının birbirinden ayrışık ve anlamlı yapıları olduğunu kanıtlamıştır. Bu analizler, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam bir temele oturduğunu ve stratejik planlamaya yönelik tutumu çok boyutlu olarak başarıyla bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 5'li Likert Ölçeği (1= Hiç katılmıyorum - 5= Tamamen katılıyorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim Kurumları Çalışanları (Yöneticiler ve Öğretmenler)

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan çeşitli kademelerdeki eğitim personeli.

Test Metodolojisi: Öz bildirim formu. Katılımcılar, stratejik planlamaya ilişkin ifadelerle katılma düzeylerini belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Tutum, Stratejik Yönetim, Okul Yönetimi, Psikometri, Eğitim Reformu, Varyans, Faktör Yükü.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Nuri Baloglu

İletişim E-posta Adresi: nbaloglu@ahievran.edu.tr

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

Yazarlar?n Ba?l? Oldu?u Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Özinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, akademik bir makale kapsam?nda 2008 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçeğin ticari kullan?m?na dair özel bir ücret bilgisi mevcut olmamakla birlikte, akademik ara?t?rmalarda ve e?itim kurumlar?nda referans gösterilerek kullan?lmas? mümkündür. Kullan?m izni ve detayl? bilgi için sorumlu yazar Nuri Balo?lu ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçeğin orijinal makalesine ve PDF doküman?na a?a??daki ba?lant?lar arac?l???yla eri?im sa?lanabilir:

Makale Ba?lant?s?: kuyeb.com

Orijinal PDF doküman?: stratejik-planlama-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Balo?lu, N., Karada?, E. ve Karaman, H. (2008). Stratejik Planlama Tutum Ölçeği: Aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizi çal??mas?. *Kuram ve Uygulamada E?itim Bilimleri*, 8(2), 407-437.

Stratejik Planlama Tutum Ölçeği Maddeleri

Ölçek toplam 5 alt boyut ve 35 maddeden olu?maktadır. A?a??da her bir alt boyuta ait örnek bir madde sunulmu?tur:

Kurum Geli?tirme (12 m): Stratejik planlama okulun denetlenmesini kolayla?t?r?r.

Güvensizlik (9 m): Stratejik planlama bir hayal ürünüdür.

Verimlilik (7 m): Stratejik planlama kaynaklar?n etkin kullan?m?n? sa?lar.

Etkililik (4 m): Stratejik planlama teknolojinin kullan?m?n? kolayla?t?r?r.

Direnç (3 m): Stratejik plan yapanlar, bu planlar yoluyla kendi dü?üncelerini aktar?rlar.